

МС вж. № 05.09-2/22.01.2002

**ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ
В ЧУЖБИНА КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ**

№ 12-06-037-1
.....
..... 2002 г.

бул. "Дондуков" №2а, София 1000
тел. 986 14 92 и 986 70 68
факс 986 71 22

**ДО
Г-Н СИМЕОН САКСКОБУРГГОТСКИ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА Р БЪЛГАРИЯ**

**Копие: Г-Н КОСТАДИН ПАСКАЛЕВ
ЗАМ. МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА
РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВО**

**Г-Н НЕЖДЕТ МОЛЛОВ
МИНИСТЪР**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР – ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращам информация за дейността на Държавната
агенция за българите в чужбина при Министерския съвет за 2001 година.
Приложение: съгласно текста.

С уважение,

(п)

Доц. д-р Пламен Павлов

Председател

**ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ
В ЧУЖБИНА КЪМ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ**

№ 12-06-037-1
.....
..... 2002 г.

бул. "Дондуков" №2а, София 1000
тел. 986 14 92 и 986 70 68
факс 986 71 22

ИНФОРМАЦИЯ

от доц. д-р Пламен Павлов – председател на
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧУЖБИНА към
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ОТНОСНО: дейността на Държавната агенция за българите в чужбина през 2001 г.

УВОДНИ БЕЛЕЖКИ

Основополагащ принцип във формирането на задачите на Държавната агенция за българите в чужбина е категорично заявената политическа воля за превръщането на България в модерна европейска държава. Всички практически действия, залегнали в дейността на ДАБЧ са насочени към достигането на тази цел и последователната защита на правата на нашите сънародници по света в съответствие с международните норми и универсалните човешки права. Агенцията е създадена през 1992 г. и през времето на своето съществуване като основна задача възстановява, съхранява и развива контакти с български общности и организации от целия свят, които днес са над 120. Същевременно Агенцията поддържа активни връзки с интелектуалци, българисти, слависти, включително със структури, в които членуват както наши сънародници, така и приятели на България. ДАБЧ участва в разработката на законопроектите на Закона за българите, живеещи извън Република България, Закона за българско гражданство, нормативната база относно ПМС – 103 (обучение на българи от чужбина в наши университети и училища) и др. Координиращите функции на ДАБЧ съвместно с други институции от създаването ѝ до днес спомагат за приобщаването на широки кръгове в страната и чужбина към тази важна за държавата и нацията дейност. Като институция ДАБЧ инициира, подкрепя и организира различни по характер и мащаби прояви (културни, научни, обществено-политически, хуманитарни, образователни, спортни и др.), свързани с българските общности в отделни страни, региони и с общобългарски характер. Информационната и обществено-културна дейност на ДАБЧ е насочена към поддържане на своевременна, широкообхватна, диалогична връзка с българските общности.

I. НОРМАТИВНА БАЗА, АДМИНИСТРАТИВНА И ПРАВНА ПОМОЩ

Основната административна дейност на Държавната агенция за българите в чужбина относно обслужването на граждани е издаването на удостоверения за български произход. Издават се следните видове удостоверения: 1. Удостоверение за придобиване на българско гражданство.. 2. Удостоверение за получаване на разрешително за постоянно пребиваване.3. Удостоверение за удължаване срока на временно пребиваване. 4. Удостоверение по 103 ПМС (за студенти българи от чужбина) от 31.05.1993 год.

В ДАБЧ е създаден специален *регистър* за завеждането им. Утвърдени са процедура за издаване и график на отговорните служители за издаването. Всичко е регламентирано в Заповед № 69 от 19.07.2001 год. по описа на ДАБЧ. През 2001 год. са издадени **2650 удостоверения за български произход**, като основната част са на наши сънародници от Македония, Украйна, Молдова, Западните покрайнини (Югославия/Сърбия).

В Агенцията е организирана *Приемна за административно-правни консултации* (от месец юли 2000 год.), която е посещавана от наши сънародници по въпроси, свързан с придобиване на българско гражданство по облекчен ред, получаване на разрешително за постоянно пребиваване, приемане в български училища по реда на 103 ПМС и др. Постъпват молби от граждани, в които се иска разясняване на сложни казуси или помощ при решаване на техни проблеми. При такива случаи освен българското законодателство, повдигнатите въпроси се съотнасят и с международното право и договорите и конвенциите, страна по които е Република България. Предстои усъвършенстване на организацията на административното обслужване, предвид нарастването на обема и многообразието на повдиганите проблеми.

През отчетния период са сключени три договора за обществена поръчка, свързани с основната дейност на ДАБЧ: 1. Договор за транспортиране и разпространение на вестници, списания и др. информационни-просветни материали за популяризиране на стопанския, социален, духовен, религиозен и спортен живот на България в република Македония (на практика това е **единствената форма за присъствието на български вестници** в Скопие, Охрид и другите по-важни центрове в републиката); 2. Договор за предпечат и дизайн на сп. "Ек" – културен двумесечник, издание на ДАБЧ; 3. Договор за отпечатване на сп. "Ек".

Във връзка с парламентарните избори за 39-то НС и за изборите за президент и вицепрезидент на Р България в агенцията беше създадена организация за информизиране на сънародниците ни относно възможностите и условията за гласуване. Под формата на дежурство в предизборния период бяха консултирани десетки българи от САЩ, Русия, Германия, Ангола, ЮАР, Турция и др. На WEB-страницата на ДАБЧ беше изнасяна актуална информация, вкл. решенията на ЦИК.

II. ПО-ВАЖНИ ПРОЯВИ

БАЛКАНСКИ СТРАНИ (Западните покрайнини/СР Югославия, Македония, Румъния, Албания, Гърция, Турция, Хърватско)

- **Представяне на издателството на българската общност в Сърбия "Братство" (гр. Ниш)** и неговата продукция, вкл. на двуезичната Антология "Българската поезия от втората половина на 20 век". Представянето бе организирано съвместно от ДАБЧ и Столична библиотека. В тази най-сериозна проява в областта на българо-югославските връзки през последните десетина години участваха над 50 български писатели, както и писатели българи по народност от Югославия (март)
- **Честване на 35-годишнината на сп. "Мост"** (издание за литература, изкуство, наука и обществени въпроси на издателство "Братство") – Ниш;
- **Фестивал "Змаеви детски игри"**, Нови Сад, Югославия. (м. Юни) с участието на експерти от ДАБЧ и установяване на контакти с българитворци от областта **Войводина** (гр. Нови Сад): Георги Йосифов, Милорад Геров, Симеон Костов и др. (юни).

Разширяват се контактите с българите – католици в сръбски Банат. Агенцията беше посетена от председателя на новорегистрираното културно-просветно дружество на българите – павликяни "Иваново - 1868" Стоян Василчин и неговия секретар Петър Василчин

- **Участие в организирането на различни български празненства в Босилеград и Цариброд** : Богоявление (18-19 януари) в гр.Босилеград с осигурено от ДАБЧ гостуване на Детския хор за църковни песнопения и фолклор; третата годишнина на КИЦ в Цариброд (февруари); организационно и методическо подпомагане на новото ръководство на Центъра за култура (на практика **българското читалище**) в Босилеград (през април-август т.г.); осъществяване на **връзки между българското малцинство** в Западните покрайнини и Немско-българското дружество за приятелство в гр. Дармщат, Германия (вкл. дарение на микробус от нашите сънародници за КИЦ – Босилеград) и др.
- Организация на участието на български състави от чужбина в **Международния фолклорен фестивал "Добруджа пее и танцува"**, в провеждането на който ДАБЧ е традиционен съорганизатор. Тази година за участие във фестивала бяха осигурени танцов състав от Босилеград (СР Югославия) и състав от Търговище (Румъния).
- Организиране на **българо-македонски младежки семинар** (гр.Струмица, септември т.г.), тържества по повод значими дати в Скопие, среща с наши сънародници в Охрид с участието на зам.-председателя на ДАБЧ и посланика на България в Скопие Александър Йорданов .
- **Участие в тържествата, посветени на Васил Левски** и откриването на бюст-паметник на Апостола през месец май в **Букурещ** (ДАБЧ заедно с Общобългарския комитет "Васил Левски" е съорганизатор на тази, продължила години наред поради пречки от румънска страна инициатива). Среща на главния секретар на ДАБЧ с лидерите на българската общност с оглед на актуалната обстановка и организационни въпроси.

Установени са контакти с редица организации в **Румъния**: Асоциацията за приятелство на румънци и българи "Зарезан" в гр. Александрия, Асоциацията за култура "Христо Ботев" на българите в Браила, Асоциацията за култура "Седянка" в гр. Бъйлещ, асоциациите в с.Бълен и с.Брънеци в окръг Дъмбовица, Асоциацията "Единство" в Констанца, Съюза на българите павликяни в Румъния – гр. Арад.

- **Честване на 1 ноември – Ден на народните будители**, съвместно с читалище “Светлина “ и Националния музей за земята и хората – концерт с участието на студенти от **Македония** в Държавната музикална академия “Панчо Владигеров”
- **Отбелязване на 8 ноември – Деня на Западните покрайнини** – една от темите в радиопредаването “Българите по света” по програма “Христо Ботев” на БНР /излъчвано през цялата година с участието на експерти от агенцията/ беше посветена на проблемите на нашите сънародници в този регион
- **Участие в организирането и провеждането на кръгла маса 2001 – “Българите в Албания и Косово”** през декември в Централния военен клуб с представители от МВнР, Министерството на образованието и науката, ВМРО и ръководствата на дружествата на българската общност в Албания – “Иван Вазов” и “Просперитет за Голо Бърдо”

В Гърция са установени контакти с новорегистрираното дружество “Васил Левски” в Атина, поддържат се контактите и с гръцко-българското дружество “Отец Паисий” пак там, както и с организацията “Лерос – Варна” на о-в Лерос. Добро е състоянието на взаимоотношенията с българската църковна община в **Цариград**. В храма “Св. Георги” в Одрин бе ръкоположен за свещеник Александър Чакърък, който е завършил Софийската духовна семинария и е в тесни връзки с агенцията от няколко години. Активни са и връзките с Българската община с председател Рашко Иванов и с новоучредената българска църковна община “Св. св. Седмочисленици” в Р Хърватия.

УКРАИНА, МОЛДОВА И СТРАНИТЕ ОТ ОНД

Основните насоки на дейност са ориентирани преди всичко към организирането на срещи, консултации, ангажиране на български институции и ведомства за решаване на проблеми от различен характер, осигуряване на българските организации с художествена и учебна литература, периодични издания, търсене на възможности за дарения и провеждане на различни културни инициативи. Активни, постоянни връзки се поддържат с 28 дружества на българите в Украйна (включително Асоциацията на българските национално-културни дружества и организации и Всеукраинския център за българска култура в Одеса), с 12 структури на българската общност в Молдова – дружества, читалища и училища, с български дружества и организации в Руската федерация (Москва, Казан, Новодвинск, Ярославл, Уляновск). На проблеми на българите, живеещи в този регион са посветени и двете съвместните срещи с МОН, като на втората присъства и новия министър на образованието и науката Владимир Атанасов.

ДАБЧ поддържа редовни контакти с български преподаватели, методисти и лектори в Молдова и Украйна, които участват в организирането и провеждането на часовете по български език, литература и история в неделните училища както и по повод честванията на 3 март и 24 май.

Сред по-важните прояви, организирани (въпреки ограничените финансови възможности) са:

- **Премиера на филма** на режисьора Константин Чакърков, създаден със съдействието на ДАБЧ “**Дойде есента на 1946 год.**” през януари 2001 год.

в София, предизвикал широк отзвук в медиите, както и успешното му **представяне пред българите в Молдова и Украйна** от 29 април до 5 май в Одеса, Болград, Измаил и Тараклия.

- Участие в **честването на 10 год. от създаването на Комратския** национален университет през м. февруари с предоставяне на дарение от ДАБЧ – на практика първи официален контакт с академичните и обществени среди на автономен район Гагауз-Ери, вкл. среща на председателя на ДАБЧ с президента (“башкан”) г-н Д. Кройтор.
- Провеждане на **Дните на Бесарабия в Добруджа – гр. Добрич**, организирани от Културно-просветното сдружение “Родолубец” (25-30 юни) с доклади от експерти на ДАБЧ, свързани с проблемите на българската общност (образование, именна система и т.н.).
- Организиране на **Дни на българската култура в Приазовието, Одеска област и Олианка** (Кировоградска обл.) със съдействието на община Попово (май 2001 г.) и участие на състави от Дома на културата в гр. Попово.
- Организиране на участието на България в подготовката и провеждането на **Събора на Българите в Украйна** от 17 до 20 август 2001 год. в с. Мала Перещепина, Полтавска област. На практика поради редица причини единствено ДАБЧ от институциите в България оказва пълна подкрепа на идеята – от нейното зараждане до реализацията ѝ, което бе отразено в медиите. Откриването на паметника на хан Кубрат и съпътстващите културно-обществени и научни прояви (в Полтава, Киев и Нови Санжари) се осъществи в присъствието на народните представители Л. Тошев, Е. Атанасова и С. Нейчева.
- Провеждане на **Научно-практическа конференция**, съвместно с община Нова Загора, на тема “**Трайно завръщане и заселване на бесарабските и таврийски българи в Р България**” с доклади от страна на зам.-председателя и експерти от ДАБЧ.
- **Честване на 29 октомври – Деня на бесарабските българи** – тематична експозиция в читалище “Светлина”; тържествен концерт в Централния военен клуб, организиран съвместно с Дружество за връзки с бесарабските и таврийски българи “Родолубец” и Асоциацията на българите от чужбина, учещи в България
- Организиране на **премиерата** на създадения със съдействието на ДАБЧ документален филм за съдбата на кримските българи на режисьора Константин Чакъров “**Дългото зъвръщане**” в Дома на киното (ноември)
- Организиране на посещението на **делегация от Кримското републиканско дружество** “Паисий Хилендарски”, водена от председателя Иван Абазер (ноември). С цел задълбочаване на икономическите и културни контакти с България, по тяхно искане бяха проведени пресконференция и серия от срещи с г-н Румен Христов – главен административен секретар на президента, с г-н Лъчезар Тошев и г-н Станимир Илчев – председатели на парламентарни комисии, с депутатката Силвия Нейчева, с представители на Министерството на икономиката и на Българската търговско-промишлена палата. Посещението на делегацията беше съпътствано от участие и в няколко телевизионни и радиопредавания.
- **Награждаване на Николай Паслар** – бесарабски българин от гр. Тараклия (Молдова), спечелил златен медал за България и титлата “Най-

- техничен състезател” на световния шампионат по борба свободен стил в София (ноември)
- Активизиране на връзките с българските общности в *Средна Азия* (Казахстан, Узбекистан, Киргизстан): първото по рода си българско празнуване на 24-май в Ташкент с концерт на проф. Нева Кръстева (със съдействието на посолството ни в Узбекистан); участие за първи път на българчета от тези страни в детските конкурси на ДАБЧ (вж.по-долу).
 - Установяване на нови контакти с общности от *историческата Волжка България* по време на Събора в Мала Перешчепина (от Татарстан, Чувашия и Уляновска област на Руската федерация, вкл. г-н Рафиз Габдул – зам.-председател на Булгарския национален конгрес със седалище гр. Казан).
 - Съдействие за подготовката и експонирането на *фотодокументалната изложба “Кубрат – духовен обединител на българите”* през декември във Варна. В разширен вариант същата тема ще бъде представена в Народната библиотека “Св. св. Кирил и Методий” от 19.02 до 5.03.2002 г., съвместно с Националния исторически музей.

ЗАПАДНА И ЦЕНТРАЛНА ЕВРОПА

- *Организиране на “Ботеви дни във Виена”* с основен организатор ДАБЧ (съорганизатори: Министерство на външните работи, Министерство на културата, Общонародна фондация “Христо Ботйов”, Българската културно-просветна организация “Св. св. Кирил и Методий” – Виена и Юнеско – Бургенланд – Австрия). В рамките на инициативата беше проведена научна конференция “Ботев – геният и времето” с участието на изследователи от водещи български и австрийски университети и институти, Съюза на българските журналисти, Института по славистика към Виенския университет и Австрийския институт за Източна и Югоизточна Европа. В седалището на Юнеско – Бургенланд беше открит новия бюст-паметник на Христо Ботев . Ботевите тържества във Виена протекоха с участието на българското дружество в Братислава, Словакия..
- *Прояви на българската общност в Унгария*, организирани у нас през м. септември *от Унгарския културен институт и ДАБЧ*: честване на 10-годишния юбилей на сп. "Хемус" –Будапеща с участието на наши сънародници от Унгария; среща-разговор за проблемите на малцинствата и националните общности в чужбина с участието на г-н Тошо Дончев - дългогодишен лидер на българите в тази страна, бивш председател на Управление “Национални малцинства” към правителството на Унгария, доц. д-р Пламен Павлов – председател на ДАБЧ и г-н Йордан Василев; премиера на двуезичната книга на Светла Кьосева – “Нито рак, нито риба” и представяне на книгата за историята на сп. “Хемус” – “Корона и корени” на Пенка Ватова; открита графична изложба на Росен Русев – българин-творец в Будапеща, илюстратор на сп. “Хемус”
- *Организиране на поредица от работни срещи* на ръководството на *Холандско-българското дружество за приятелство* (Хага) с кмета на София г-н Стефан Софийански, Стопанската камара (София) и

Националният статистически институт (вкл. с председателя Ал. Хаджийски) по въпроси на инвестиционната политика, инфраструктурата на столицата и др. (февруари т.г.).

- Съдействие за създаването на *Българско дружество в Краков и Лодз* – Полша (февруари-март).
- Организиране на *Български вечери* в Манхайм (Германия) през юли т.г.. Част от тази програма (рецитал по стихове на г-жа Йонка Христова) бе представена през септември и в София).
- Участие на ДАБЧ в лицето на главния секретар в първото работно заседание на създадения в края на 2000 г. *Международен съюз на българите в Средна Европа* (със седалище в Прага). Заседанието се проведе на 31.03-2.04. 2001 г. в Будапеща с участието на зам.-председателя на 38-то НС г-н Иван Куртев и посланика ни в Унгария г-н Св. Панов.
- *Промоция на компакт диска* на Мими Дичева (председател на Българската културно-просветна организация във Виена) със заглавие “Руска клавирна музика” – м. октомври

САЩ, КАНАДА, ЛАТИНСКА АМЕРИКА

- *Участие в Първия Международен събор на българите в САЩ* Маями, март 2001 г.) съвместно с Българо-американската асоциация във Флорида (президент г-н Красимир Иванов) и община Варна. Среци на председателя на ДАБЧ и главния редактор на “Ек” с представители на най-новата емиграция българи в тази част на света. (отразени подробно в бр.2 на сп. “Ек”).
- Организиране на българска делегация за участие в *Осемдесетия конгрес на Македонската патриотична организация (МПО)* в Чикаго, проведен на 29 август – 5 септември 2001 г. В състава на делегацията ДАБЧ включи народната представителка г-жа Сн. Гроздилова и г-н Л. Трохаров (Министерство на външните работи). Като съпътстваща проява бе представена фото-документална изложба, а извън рамките на конгреса е осъществена среща с новообразуваното българско дружество в Чикаго.
- Във връзка с варварските терористични актове от 11 септември т.г. в САЩ агенцията организира *екстрена информационна интернет-“магистрала”* за връзка между България и сънародниците ни в САЩ.
- От 5 до 7 ноември в Бостън се проведе *научна конференция “Обикновени хора с необикновен кураж. Уроците от България”* за спасяването на българските евреи. Това е едно своеобразно продължение на инициативата в българските общности за представянето на този принос в САЩ. През миналата година Пенка Френч организира в Питсбърг, Пенсилвания голяма среща, посветена на книгата на Михаел Бар`зоар “Над хватката на Хитлер”, а ДАБЧ със съдействието на Пламен Близнаков от Бостън създаде специална страница в Интернет, посветена на този въпрос. Агенцията е договорила с престижната теологична библиотека “Бридуел” на Южно-методисткия университет в Далас, книгата на Михаел Бар-Зохар да бъде представена в поредицата лекции “Judaika”.
- *Участие в организирането на фестивал на българския фолклор и култура “Ниагара 2001”* от 11 до 14 май т.г. в Торонто. За първи път през тази година фестивалът беше изцяло финансиран от организаторите. В

бъдеще се планира участието и на други държави като Китай, Австралия и др.

- Съвместно с Министерството на културата, Съюза на българските художници и консулската служба в Торонто ДАБЧ организира изложба в София по проект **“Разпилени семена”** на десет български художници от **Канада** (28 юни – 17 юли).
- **Пресконференция на продуцента Франк Фишер** (член на Българо-македонския културен център в Питсбърг, Пенсилвания) по повод новоизлезлия CD (формат MP-3) **“Операта на България”**. Това уникално издание на историята на българското оперно изкуство е реализирано с институционалното съдействие на ДАБЧ и нашите сънародници в Питсбърг (с председател г-жа Пенка Френч).
- Подготовка на концерти на проф. Цветан Събев (класическа китара), българин от **Буенос Айрес, Аржентина**, в София и Пловдив (декември). Гостуването е част от проект за активизиране на контактите с общността в Аржентина в сферата на образованието и изкуствата.

АФРИКА

- Участие в **Международния фестивал “За честта на народите”** по покана на българските дружества в **Кейптаун и Йоханесбург**, както и на Международния инициативен комитет (март). Със съдействието на ДАБЧ беше организирано честването на националния празник 3 март в рамките на този мултикултурален проект в ЮАР.

ИЗРАЕЛ

- Участие в честването на 53-та годишнина от създаването на държавата Израел по инициатива на израелското посолство и организацията на евреите в България “Шалом” (април). Оказано е съдействие на десетки наши сънародници по административно – правни въпроси, свързани с възстановяване и установяване на българско гражданство по облекчен ред и други проблеми.

III. ДЕЙНОСТ, ОРИЕНТИРАНА КЪМ НАЙ-МЛАДОТО ПОКОЛЕНИЕ

Специфично място в дейностите на ДАБЧ заемат инициативите, свързани с българските деца и юноши зад граница. Практиката показва, че най-сериозен, многостранен и дълготраен ефект имат конкурсите и работата с различни по тип училища (национални, неделни и др.). В тази насока акцент са традиционните вече международни конкурси, организирани по инициатива на ДАБЧ:

- **Международен детско-юношески литературен конкурс “Стефан Гечев”** съвместно със сп. “Родна реч” – пето издание. През тази година участие взеха 164 деца от 15 държави.

- **Международен детско-юношески конкурс за рисунка**, проведен за първи път съвместно с Националния дворец на децата към МОН и с подкрепата на Министерството на отбраната. На адреса на агенцията се получиха повече от 250 авторски творби от 12 държави

И двата конкурса се проведоха на една и съща тема "България в моите мечти". Наградените деца присъстваха на тяхното откриване, а след това имаха възможност да летуват на море и планина, съгласно предварително обявените условия на конкурсите.

- Организирана бе **акция за събиране на книги** сред множество регионални библиотеки за подготовката на учениците по български език и литература в гимназията в Цариброд (май-юни т.г.)
- Участие на ДАБЧ като съорганизатор на **III национален фестивал на детската книга в Сливен**; за първи път в рамките на този фестивал участват и поети - българи от чужбина - Денко Рангелов, главен редактор на детското списание "Другарче"(Ниш) и Иван Николов, председател на КИЦ – Босилеград.
- Провеждане на **Международен детско-юношески турнир по футбол** в Тараклия- Р Молдова / 4 – 9 май/, за втори пореден път, с подкрепата на ДАБЧ и ДАМС. Участваха отбори от Молдова и Украйна. За съжаление, по независещи от ДАБЧ причини (визите с Молдова), отборите от София ("Локомотив") и Босилеград (Западни покрайнини) не взеха участие в турнира.

IV. ЧЕСТВАНЕ НА БЕЛЕЖИТИ СЪНАРОДНИЦИ И ПРИЯТЕЛИ НА БЪЛГАРИЯ ОТ ЧУЖБИНА И РОДОЛЮБИВИ БЪЛГАРИ ОТ СТРАНАТА **(през 2001 г.)**

Носители на паметния медал "Иван Вазов"

- **Иван Дренников (Венецуела)** – за неговата дългогодишна родолюбива дейност и многократни ценни дарения за България. Наградата бе връчена в присъствието на изтъкнати български изследователи и общественици и представители на медиите на тържество в Народната библиотека "Св.св.Кирил и Методий" през м.юни.
- **Илия Делев (Бразилия)**, известен минералог, дарител на най-голямата колекция минерали на музея "Земята и хората", посетил България след 50-годишно изгнание за пръв път през 1996 г. по покана на агенцията.
- **Петър Пинти (Украйна)** - обществен деец, дългогодишен председател на българското дружество "Христо Ботев" в Одеса, Украйна.
- **Горазд Чолаков (Велико Търново)** – председател на Комитет "Родолюбие", дългогодишен партньор на ДАБЧ при организирането на Детския литературен конкурс и други родолюбиви прояви.-
- **Ангел Митрев (Скопие)** – дългогодишен деец на българската кауза в Македония след Втората Световна война, политзатворник в Титова Югославия, спортен и обществен деец.

- **Проф. Ронел Аликзандър (САЩ)** – известна българистка, автор на учебници и програми по български език и литература, дарител.
- **Хорхе Гергов (Аржентина)** – заслужил деец на българската общност в Аржентина, почетен председател на дружество “Иван Вазов” в гр. Берисо.
- **Инж. Кирил Филипов (Австрия)** – дългогодишен деец на Дружеството на българските градинари и на Българската културно-просветна организация “Св. св. Кирил и Методий” – Виена, по случай неговата 90 – годишнина.

Поздравителни адреси и грамоти

- **Анна Люля-Праун (Австрия)**, постигнала забележителни успехи в развитието на австрийската архитектура, една от основоположниците на виенския стил мебели, наречена “гранд-дамата на австрийската архитектура. Честването на нейната 90-годишнина се проведе в Българския културен институт “Дом Витгенщайн” – Виена, на което ѝ бе връчена най-високата австрийска правителствена награда в областта на културата. На тържеството бе поднесен поздравителен адрес от името на председателя на ДАБЧ.
- **Антон Стамболийски (Прага)** – председател на Българската културно-просветна организация в Чехия, дарител, спомоществувател на български културни паметници, по случай неговата 70-годишнина.
- **Проф. Михаел Бар`Зоар** – *диплома за почетен представител* на ДАБЧ, връчена на церемонията, организирана от Атлантическия клуб в България в края на м. декември 2001 г.

Предложения пред други институции за удостояване на видни българи с държавни отличия

- **Антон Киссе, Иван Аврамов и Иван Плачков (Украйна)** – дейци на българската общност в Украйна за цялостната им дейност.
- **Игнат Канев (Канада)** – един от най-известните българи в Канада, дарител, по случай 75-та му годишнина.
- **Михаил Станчев (Украйна)** – бесарабски българин, родом от Молдова, бивш пълномощен министър – съветник в посолството на Украйна в България.

V. ПОДПОМАГАНЕ НА КУЛТУРНАТА И ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В ЧУЖБИНА

През изтеклата година продължи изпращането на учебна и художествена литература, на видеокурса за изучаване на български език, периодични издания с политическа, историческа, литературоведска проблематика, аудио- и видео-записи с български документални и игрални филми(изготвят се касети-майки от нови български филми, предоставени безвъзмездно от техните продуценти) , с български фолклор и исторически

забележителности, етнографски албуми с националните традиции и обичаи. На българските училища в Торонто, Ню Йорк и в Украйна (Болградската гимназия, Каменка, Чишия и др.) са изпратени учебници и видеокасети. По искане на преподаватели – българи от чуждестранни университети(Хайделберг, Харвард, Солун, Белград и Люблин - Полша) беше осигурена художествена литература. Една част от пратките бяха предназначени за нашите Културно-информационни центрове в Цариброд, Босилеград, Струмица и Москва. По искане на МВнР са изпратени албуми и видео-касети за Българската екзархия в Истанбул и за Дните на България в Гърция.

За подпомагане на културно-просветната дейност на българските организации зад граница като честване на бележити дати от националния календар и традиционните християнски празници, освещаване на нови дружества и др. бяха изпратени книги от български автори и касети на български дружества в Мадрид и Краков (новоучредени), в Брюксел, Копенхаген, Будапеща, Прага, Истанбул, Албания, Тимишоара, Киев, Одеса, Крим, Йоханесбург, Кейптаун, Монреал, Чикаго, Торонто, Сидней, Мар дел Плата (Аржентина).

VI. ИЗДАТЕЛСКА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

През разглеждания период една от основните задачи беше ритмичното издаване на списание “Ек”, орган на Държавната агенция за българите в чужбина, което все повече разширява своята аудитория и утвърждава авторитета си сред сънародниците ни по света. Подготовката на броевете продължи със същата отговорност, като амбицията на редакцията беше все по-яркото представяне не само на събития и имена от възрожденското ни и следосвобожденско минало, доскоро потънали в незаслужена забрава, не само на низвергнати през тоталитарното време бележити културни дейци – писатели, художници, музиканти, учени и пр., но и все по-настъпателното присъствие на новия ден с неговата събитийност, провокационни креативни акценти – у нас и по света, навсякъде, където българският професионализъм си е казал думата.

Насищането на “Ек” с информация за най-атрактивните новости в културното ни настояще през тази година стана задължително условие в програмирането на отделните книжки. Мобилността на рубриките позволи вариативността в подбора на материали, необходимо за оригиналния облик на всеки самостоятелен брой. От 2000 г. е въведена частична промяна в оформлението на “Ек” като “Културен двумесечник”, със съответните данни за годишнините и WEB-страницата в Интернет (1 корица). Проследени са всички по-значими юбилеи на наши творци, интересни дебюти на млади дейци на изкуството, учещи и работещи в чужбина, реализирани са първи публикации на текстове, открехващи непознати страници от историята ни (като изследването на Симеон Радев за неговия знаменит баща, спомените за сънародника ни от САЩ Евгени Казанджиев) или надничащи в актуалността (

уловените “сеанси” на скулптора Георги Чапкънов в дома на Симеон II в Мадрид, отразяването годишнините на Захарий Стоянов, Иван Вазов и Дечко Узунов с представяне на най-важните събития от националното им честване – тенденция, застъпена и през 2001 г. с текстове за проф. Асен Василиев, за големия скулптор Иван Лазаров, за художниците Никола Танев, Вера Недкова и знаменитата фамилия Митови, за Илия Бешков, Йосиф Цанков, Видин Даскалов и пр., и други емблематични имена в българската култура.

Наред с текущата работа редакцията на “Ек” е един от основните “медиатори” във връзките на ДАБЧ с видни български интелектуалци от целия свят. На основата на проведените срещи, разговори и интервюта се поддържа своеобразен фонд от записи. ДАБЧ планира да продължи инициативата, започната с подготвения от “Ек” сборник “Автономията живот” (Диалози с бележити българи в чужбина), публикуван през 1997 г. Единствено липсата на достатъчно средства забавя излизането на втората книга, с която да се създаде така нужната в това отношение традиция.

Списание “Ек” е представено и на страниците на агенцията в Интернет www.aba.government.bg.

Електронния вестник на ДАБЧ “България днес” има излъчени 24 броя през годината. Както може да се види от “посещенията” в него, той е достатъчно търсен от нашите сънародници. Водещите рубрики “Емиграция и диаспора”, “Вести от агенцията”, “Българистика”, “Култура” и др. представяха дейността на агенцията, творчески и биографични статии за видни гости – председатели или активни участници в живота на българските дружества, землячества, асоциации и пр. извън страната; творчески портрети на изявени българи от всички краища на света. В рубриката “Хроника” бяха отбелязвани най-значителните явления от обществения, политическия и културния живот в България.

От друга страна, електронният двуседмичник “захранва” с информация и ред издания на самите български общности (напр. “Роден край”-Одеса, “Български вестник”-Будапеща, “Неделник” – САЩ и др.).

Една част от информационната дейност на ДАБЧ се осъществява чрез използването на новите информационни технологии. В началото на 2001 г. беше възстановен и обновен сайта на агенцията. Изработени са новите страници: блок дистанционно “Самообучение по български език” и осигурена примерна програма за неделните училища, представена на международната конференция по българистика през м. септември в София и на дискусиата “Обучение по български език в българските общности в чужбина”, организирана от Министерството на образованието и науката през декември; страници и регистър на българските църкви по света; блок от изложби “Галерия”; страница “Дарители”, “Българистика” и др.

VII. ТЕКУЩА ДЕЙНОСТ

- Издаване на удостоверения за български произход
За календарната 2001 г. общият брой на издадените удостоверения е 2650, от които най – голям относителен дял имат издадените удостоверения на граждани от български произход от Р Македония – 1710, Р Молдова – 265, СР Югославия – 205, Украйна – 170, Р Албания – 105.
- Ежедневни консултации, свързани с временното и постоянното пребиваване в България на чужди граждани с български произход, придобиване на българско гражданство и др.

- Участие в комисията за приемане на граждани от българска народност за обучение в българските държавни висши училища по реда на ПМС № 103/1993.
- Съставяне и попълване на информационния регистър на ДАБЧ /чл.9 от Устройствения правилник на ДАБЧ / Във връзка с актуализацията на данните за българските дружества и църковни организации зад граница бяха подготвени анкетни карти и проведени разговори със съответните референти в МВнР, както и направен анализ на състоянието на българските общности по страни.
- Редовно изпращане на български вестници и списания /вкл. сп "Ек"/ до българските общности по света (Западни покрайнини, Македония, Украйна, Молдова, Румъния, Чехия и др.).
- Поддържане на редовни връзки с представители на българските общности зад граница и търсене на нови възможности за контакти с оглед на бъдеща съвместна дейност
- Търсене на нови партньори в лицето на различни институции за осъществяване на съвместни научни и културни проекти.

Набиране на средства и осигуряване на спонсори за инициативи на ДАБЧ

VIII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- Подготовка на информационни справки за състоянието на българските общности зад граница при посещение на официални чуждестранни делегации в нашата страна и на наши официални делегации в чужбина (за *Администрацията на Президента, Министерски съвет, Министерство на външните работи* и др.)
- Съдействие за *участия в телевизионни и радиопредавания* на изявени български творци и общественици от чужбина при гостуванията им в България: Ангел Гешев – художник, Китай; Сотир Митрев, председател на българското дружество "Иван Вазов" - с. Пустец, Корча (Преспа, Албания); Денко Рангелов, проф. Марин Младенов, Петър Пиянович, Радослав Петкович (Ниш, Белград); Калин Йонов (Атина); проф. Д-р Анна Савова (Марбург, Германия), Николай Габер (Киев, Украйна), Гусман Халил (Татарстан/Волжка България, Русия) и др.
- Контакти с различни *граждански сдружения, родолюбиви организации, фондации и личности в страната* (дружество "Родолюбец", Общобългарска фондация "Тангра/ТанНакРа", "Мати България", "Асоциацията на българите в чужбина, учащи се в България", "Международен център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия", фондация "Отворено общество", Общобългарски комитет "Васил Левски", Общонародна фондация "Христо Ботйов" и др.

* * *

Програмата на Държавната агенция за българите в чужбина през настоящата година е поставена в съзвучие с държавната политика за духовно обединение, съхраняване и стимулиране на националната и културна идентичност на българите по света, приобщаването им към актуалните проблеми на нашето общество.

Основните направления са ориентирани преди всичко към:

1. Опазване на българското етнокултурно пространство и разпространение на културно-историческото наследство;

Цели: опазване и възраждане на българското национално самосъзнание сред българските етнически малцинства на Балканите, в Северното Черноморие и компактните общности в други страни.

2. Стимулиране на изграждането и поддържането на българско лоби в чужбина;

Цели: мотивиране на обществен интерес към проблема сред общностите; подобряване на образа на България в страните от Европейския съюз и НАТО

3. Привличане на чуждестранни инвестиции в България;

Цели: Подобряване на инвестиционния климат в страната, включване на ДАБЧ в общите усилия на Правителството в тази насока.

4. Защита на правата на българите зад граница;

Тези направления са съобразени с особеностите на българските общности в отделните региони: социалноикономическа и политическа среда, организационни структури, възрастови и образователни характеристики. ДАБЧ поставя акцента в работата си през годината върху приобщаването на най-младото поколение – деца на трайно установили се българи зад граница и особено върху квалифицираната млада българска емиграция, напуснала страната през последното десетилетие. Със своя интелектуален потенциал и вече определено място в обществените структури на Запад, тя би могла да съдейства за по-бързото развитие на социалноикономическите процеси у нас. Предвидени са няколко форума и научни изследвания, които да потърсят отговор на въпроси, свързани с образованието на младите българи в чужбина и условията за тяхното завръщане и реализация в Родината.

За осъществяването на отделните прояви, ДАБЧ както и досега ще взаимодейства с останалите държавни институции и преди всичко МВнР, Министерството на културата, Министерството на образованието и науката, както и ще разшири кръга на своите партньори - включително недържавни организации, отворени към идеята за запазване на националната историческа памет и единна българска нация.

Доц. д-р Пламен Павлов

Председател

/n/